

RÖVID KÖZLEMÉNYEK

Megfigyelések a szerezcsensirályok (*Larus melanocephalus*) párzási viselkedéséről és táplálkozásáról

PELLINGER ATTILA

A mekszikópusztai elárasztás Borsodi-dűlő nevű területén végeztem megfigyeléseket 2011. április 23-án délelőtt, napos, meleg időjárású napon. Az alig néhány cm-es sekély vízben 11 szerezcsensirály (*Larus melanocephalus*) pihent. Alig mozogtak, egyik-másik madár időnként pár lépést sétált, ezt nem számítva jórészt mozdulatlanul álltak. Mintegy fél óra hosszat figyeltem őket, szerettem volna megállapítani, hogy van-e köztük színes gyűrűvel jelölt példány.

Jól megfigyelhető volt, hogy négy pár szerezcsensirály szorosan együtt tart, e párosok mindegyikében az egyik madár kb. 10-15%-kal kisebb volt a másiknál, amiből nyilvánvaló volt, hogy – még nem költő – párokat alkotnak, hiszen a szerezcsensirályoknál az ivari dimorfizmus a tojók némileg kisebb méretében nyilvánul meg (ISENMANN, 1999). Az egyik ilyen pár esetében a kisebb madár (azaz a tojó) eleséget koldult párjától, ami kb. 10-15 másodperc elteltével egy cserebogarat öklendezett fel, amit a tojó elfogyasztott. Néhány perc elteltével a jelenet megismétlődött, ekkor a hím ismét felöklendezett két cserebogarat, amelyek közül a tojó egyet újra elfogyasztott, a másikat a hím visszanyelte. A későbbiekben a pár mozdulatlanul álldogált, az etetést nem követte párzás, aminek az lehet a magyarázata, hogy itt nem alakult ki fészkelőtelep, vagyis a szerezcsensirályok ekkor még nem vettek részt aktívan a költésben. Ez a viselkedés ennek ellenére a párkapcsolat megerősítését szolgáló viselkedésként értelmezhető. Ebben az időszakban a májusi cserebogár (*Melolontha melolontha*) rajzott, így nagyon valószínű, hogy az etetés során e faj egyedeit fogyasztották a szerezcsensirályok.

Az elmúlt évek során több esetben nyílt alkalmam megfigyelni, hogy az elárasztásokon költő dankasirályok (*Larus ridibundus*) a rajzó cserebogarakat a közeli Lászlómajort övező, nemesnyár (*Populus x euramericana*) alkotta telepített erdősávokban a fák lombzatáról a fák koronájában lebegve csipegették le, ezért feltételezhető, hogy a megfigyelt szerezcsensirály hím ugyancsak ilyen módon fogyasztotta el azokat a cserebogarakat, amelyekkel a párját etette.

A fák koronájából történő táplálékszerzést támasztja alá az a megfigyelés is, amit a fiókaagyűrűzések során tapasztaltunk a költőtelepen, ugyanis a dankasirályfészkek anyagában többször nagy mennyiségben találtunk cseresznye (*Prunus avium*) magot.

Observations about the reproductive behaviour and feeding of the Mediterranean Gull (*Larus melanocephalus*)

While observing Mediterranean Gulls (*Larus melanocephalus*) at Mekszikópuszta in 2011 I noticed in the case of several pairs females begging for food from their partners that in return regurgitated may bugs for them. Apart from that I observed several times Black-headed Gulls picking may bugs from leaves fluttering in the canopy of poplar clone plantations at the time of swarming. The regularity of this foraging strategy in the case of gulls is suggested also from the fact that we often found a great amount of cherry stones in colonies when ringing young ones.

ISENMANN, P. (1999): Schwarzkopfmöwe *Larus melanocephalus*. In: GLUTZ VON BLOTZHEIM, U. N. (Hrsg.): Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 8/I. Charadriiformes (3. Teil), Stercorariidae – Laridae. 2. Auflage. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden: 382–402.

PELLINGER ATTILA – Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság
H-9435 Sarród, Rév, Kócsagvár – pelling@freemail.hu

Fertői dankasirályok (*Larus ridibundus*) sikertelen fészkelési kísérletei tenger melléki káka (*Schoenoplectus litoralis*) „gyűrűin”

MOGYORÓSI SÁNDOR - UDVARDY FERENC

Az elmúlt húsz évben számos csapadékszegény év volt a Fertő életében. Ezek következményeként a sekély és gyorsan felmelegedő vízfelszín alatt, a szél által hajtott iszaplerakódásokon, több helyen is jelentős méretű hínár (*Myriophyllum*) és káka (*Schoenoplectus*) foltok alakultak ki. Ezek gyakran olyan helyeken jelentek meg, ahol korábban nem voltak ilyenek, vagy nem voltak jellemzőek. Az egyik ilyen terület rész az ún. Bozi-víz, annak is a Püspök-csatorna kijárata és a Kőbokor, valamint a Búza-bokor közötti része volt, ahol is 2005-től kezdve részben erősödő, majd stagnáló tenger melléki káka (*Schoenoplectus litoralis*) állományok alakultak ki. Napjainkra 50-90 kisebb-nagyobb kiterjedésű állományfoltja látható. Ezek a hidegek beköszöntével és a jég beálltával lefagynak, kora tavasszal a lebegő növényi részekre a hegyesszögben lehajolt száruk rádőlnek, és a sűrűbb foltok kisebb növényi szigeteket alkotnak. Ezek olyannyira erősek, hogy gyakran récefajok, kárókatonák és sirályfajok egyedei használják kora tavasszal pihenőhelynek. Ezekre az elszáradt növényi szigetekre – az úgynevezett „boszorkánygyűrűkre” – kezdtek fészket építeni a dankasirályok (*Larus ridibundus*) 2010-ben. A május 4-én történő terepbejárásunk során 162 egy-négy tojásos (zömmel két-három tojásos) és 45 kész, de még üres fészket találtunk. A fészkek a kialakult szigetek déli, délkeleti részén helyezkedtek el, az uralkodó széliránnyal ellentétes oldalon. A fészkek anyaga zömmel a káka száraz száraiból, kisebb részben nádszálakból épült, a nyugalmi vízszinhez képest 5-10 cm magasságban. A pünkösdi környéki hideg, esős és viharos széllel érkezett front – vélhetően az erős hullámverésnek köszönhetően – az egész telepet

elpusztította. A május 30-i ellenőrzéskor, egyetlen fészket sem találtunk a telepen. A következő, magasabb vízállású évben (2011) is ellenőriztük a kákafoltokat és május 6-án, öt dankasirályfészket találtunk, melyekben egy-egy tojás volt. Most ugyan vihar nem volt, de a fészkek később tojásostól, nyomtalanul eltűntek. 2012-ben szintén felkerestük a területet, és április 18-án már egy egytojásos fészket találtunk, de a madarak még zömében fészkeket építettek. Május 5-én, 44 „kákaszigeten” 432 egy-öt tojásos (zömmel két-három tojás) fészket és 30 kész, de még tojás nélküli fészket találtunk. Május 31-én zömmel tojásos, néhány helyen fiókás fészkek voltak. A június 5-én érkezett viharos szél által felkorbácsolt hullámok újfent elmosták a telepet, csak néhány magasabbra (kb. 40 cm) épült fészkek maradt épen. Június 8-án egy-két fiókás és pár tojásos fészkek jelezte, hogy néhány madár pótköltésbe kezdett. Négy nap múlva 13 fiókát találtunk és további öt sarjűfészkek épült. 2013-ban és 2014-ben még költési kísérletet sem találtunk.

Unsuccessful nesting trials of Black-headed Gulls (*Larus ridibundus*) of Lake Fertő upon „rings” of *Schoenoplectus litoralis*

The growing populations of the sedge *Schoenoplectus litoralis* increased significantly from 2005 on at the Hungarian part of Lake Fertő, called Bozi-víz. These island-like rings serve as a resting place for water birds. Black-headed Gulls (*Larus ridibundus*) first tried to breed there in the year 2010, without success because the stormy weather around Whitsun destroyed the colony. The breeding trial in 2011 was equally unsuccessful but one year later we found altogether 13 young ones – hatched from a total of 432 nests – and a couple of second nests at the control visit on 12th June. In the years 2013 and 2014 there was no nesting trial. A reason for the failing nesting can be that the dry sedge leaves from the former year cannot support the nests laden with eggs in water moved by waves.

MOGYORÓSI SÁNDOR – Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság – H-9435 Sarród, Rév, Kócsagvár – sibilatrix@freemail.hu

UDVARDY FERENC – Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság – H-9435 Sarród, Rév, Kócsagvár – udy.1@t-online.hu

---

Kék galamb (*Columba oenas*) mint új fészkelő madárfaj a Fertő-tájon

MOGYORÓSI SÁNDOR

2003. május 12-én a nagycenki hársfasor északi végén fekvő ún. Fácános-erdő öreg cseresében kék galamb (*Columba oenas*) hangjára lettem figyelmes. Rövid keresés után rátaláltam a madárra, amint egy idősebb cserfa 9 méter magasan lévő, kelet felé néző odújából repült ki. Ez alapján a költése biztosra vehető, annak ellenére is, hogy a terület nem a tipikus fészkelőhelye a fajnak.

2014. április 14-én előbbi helytől pár száz méterre, újra egy kék galambot észleltem az erdőben, de fészkelésre utaló körülményt nem találtam. A Szárhalomban 2013. április 15-én kettő, május 8-án ugyanott egy példányt láttunk időskorú molyhostölgyes-cseresből kirepülni Udvardy Ferenc kollégámmal. E helyről további információnk nincsen.

The Stock Dove (*Columba oenas*) as a new breeding species in the Lake Fertő region

On 12th May 2003 I perceived the call of a Stock Dove (*Columba oenas*) in a part of the so-called Pheasant-forest lying at the northern end of the Nagycenk Linden Alley consisting of turkey oaks. After a short search I found the bird leaving an east-pointed cave of an elder turkey oak at 9 m height. Based on this its nesting can be taken for granted despite the fact that the site is not a typical nesting habitat for the species.

On 14th April 2014 I repeatedly observed a Stock Dove a couple of hundred meters from the former site but didn't find any circumstances referring to nesting. In Szárhalmi forest my colleague and me observed 2 individuals on 15th April 2013 and one individual on the same site on 8th May leaving a forest part consisting of elder turkey and downey oaks. We don't have further information about this site.

MOGYORÓSI SÁNDOR – Fertő–Hanság Nemzeti Park Igazgatóság

H-9435 Sarród, Rév, Kócsagvár – sibilatrix@freemail.hu
